

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) โดยศึกษาข้อมูลอนุกรมเวลา ในช่วงปี พ.ศ. 2514 ถึง 2519 ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านการศึกษาและข้อมูลด้านกำลังคนครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อทำการเปรียบเทียบปริมาณของข้อมูลในลักษณะเดียวกันซึ่งได้คาดคะเนไว้โดยการใช้สูตรเศรษฐกิจทางการศึกษาประเมินกำลังคนสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการในประเทศไทย

ลักษณะและแหล่งที่มาของข้อมูล

1. ลักษณะของข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
  - 1.1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ มวลรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศรายปี จำแนกตามแหล่งที่มาของอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ถึง 2519 ตามราคาคงที่ปี พ.ศ. 2505
  - 1.2 ข้อมูลทางด้านการศึกษา ได้แก่ ตัวแปรผันที่เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาสองระดับคือ ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย
    - 1.2.1 จำนวนนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาทุกชั้นปี โดยจำแนกตามสาขาวิชาในปีการศึกษา 2514 และ 2519
    - 1.2.2 จำนวนนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 1 โดยจำแนกตามสาขาวิชาและรายปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 ถึง 2519
    - 1.2.3 จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่พุทธศักราช 2503 โดยจำแนกตามสาขาวิชาและรายปีตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 ถึง 2519

- 1.3 ข้อมูลทางค่านักำลังคน ประกอบด้วย
  - 1.3.1 ผู้มีงานทำและไม่มีการจ้างงานทั้งราชอาณาจักร จำแนกตามชั้นการศึกษาและอุตสาหกรรม ในปีพ.ศ. 2514
  - 1.3.2 จำนวนตายตามอายุในช่วงอายุ 15 ถึง 59 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ถึง 2519
  - 1.3.3 จำนวนประชากรจำแนกตามอายุรายปี เฉพาะผู้มีอายุตั้งแต่ 59 ปีลงมาถึง 54 ปี ในปีพ.ศ. 2513
  - 1.3.4 จำนวนประชากรจำแนกตามอายุในช่วงอายุ 15 ถึง 60 ปี ซึ่งประมาณในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2513
2. แหล่งที่มาของข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยรวบรวมจากแหล่งทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่รายงานภาคสถิติของหน่วยงานที่จัดทำขึ้น ประกอบด้วยแหล่งที่มาต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 แหล่งที่มาของข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ประชาชาติของประเทศไทย ฉบับ พ.ศ. 2519 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
  - 2.2 แหล่งที่มาของข้อมูลด้านการศึกษา
    - 2.2.1 ทบวงมหาวิทยาลัย
      - 2.2.1.1 กองแผนงาน ทบวงมหาวิทยาลัย
      - 2.2.1.2 รายงานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ปีการศึกษา 2514 ถึง 2516 สำนักนายกรัฐมนตรี และรายงานการศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2517 ถึง 2520 ทบวงมหาวิทยาลัย
    - 2.2.2 กระทรวงศึกษาธิการ
      - 2.2.2.1 สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2514, 2519
กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง
      - 2.2.2.2 สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2514 ถึง 2520
กองแผนงาน กรมฝึกหัดครู

2.2.2.3 สถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2514 ถึง 2520

กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา

2.2.2.4 กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา

2.2.2.5 แผนกสถิติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

2.2.2.6 ฝ่ายทะเบียนและเอกสารการศึกษา กรมวิชาการ

2.2.2.7 วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร

2.2.2.8 สำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาส่วนภูมิภาค กรมพลศึกษา

2.2.3 กระทรวงกลาโหม

2.2.3.1 โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร

โรงเรียนแผนที่ทหาร สำนักงานผู้บัญชาการทหารสูงสุด

2.2.3.2 กรมยุทธศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนพยาบาลนครินทร์และอนามัย กองทัพบก

2.2.3.3 โรงเรียนจ่าอากาศ โรงเรียนนายเรืออากาศ

โรงเรียนนครินทร์และอนามัย กองทัพอากาศ

2.2.3.4 กรมยุทธศึกษา โรงเรียนช่างกรมอุทการเรือ

โรงเรียนนครินทร์และอนามัย กองทัพเรือ

2.2.4 กระทรวงมหาดไทย

2.2.4.1 กองบัญชาการศึกษา โรงเรียนนครินทร์และอนามัย

กรมตำรวจ

2.2.5 กระทรวงสาธารณสุข

2.2.5.1 กองงานวิทยาลัยพยาบาล กองฝึกอบรม สำนักงาน

ปลัดกระทรวง

2.2.5.2 ฝ่ายอบรมนิเทศ กรมอนามัย

2.2.5.3 กองวิชาการ กรมการแพทย์

- 2.2.5.4 โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาลโรงพยาบาลโรคทรวงอก
กรมควบคุมโรคติดต่อ
- 2.2.5.5 ฝ่ายการผลิตและฝึกอบรม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- 2.2.6 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 2.2.6.1 โรงเรียนสัตวแพทย์ กรมปศุสัตว์
- 2.2.6.2 กองการเจ้าหน้าที่ กรมป่าไม้
- 2.2.6.3 กองฝึกอบรม กรมส่งเสริมสหกรณ์
- 2.2.6.4 โรงเรียนการชลประทาน โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล
และคฤงครรภ กรมชลประทาน
- 2.2.7 กระทรวงคมนาคม
- 2.2.7.1 ศูนย์ฝึกการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย กรม
การบินพาณิชย์
- 2.2.7.2 โรงเรียนอู่ศูนย์มวิทยา กรมอู่ศูนย์มวิทยา
- 2.2.7.3 โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทย
- 2.2.7.4 โรงเรียนการไปรษณีย์และโทรคมนาคม การสื่อสาร
แห่งประเทศไทย
- 2.2.8 กระทรวงการคลัง
- 2.2.8.1 โรงเรียนศุลกากร กรมศุลกากร
- 2.3 แหล่งที่มาของข้อมูลคานกำลังคน
- 2.3.1 รายงานผลการสำรวจแรงงานที่วราชอาณาจักร (รอบที่ 1)
มกราคม ถึง มีนาคม 2514 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- 2.3.2 สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2516 ถึง 2517, พ.ศ. 2519 กอง
สถิติสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
- 2.3.3 การประมาณจำนวนประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2513
รายงานวิเคราะห์ ฉบับที่ 1 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

2.3.4 ส่วนะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2513 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นเตรียมการ คือการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจลักษณะและแหล่งที่มาของข้อมูล โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ของ นางลักษณ วิรัชชัย, พรรณมาศ คันฉาย, สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และนิศยา ภัสสรศิริ เพื่อทราบถึงแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับมวบรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศ ประชากร สก๊อคกำลังคน การตายและปลดเกษียณของแรงงาน และข้อมูลด้านการศึกษา สำหรับข้อมูลด้านการศึกษาได้นำมาพิจารณาประกอบกับระบบการศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2514 ถึง 2519 โดยเฉพาะสถานศึกษา เสริมระบบการศึกษาของรัฐ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง แล้วจึงกำหนดสถานศึกษาที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละกระทรวงตามที่ครอบคลุมไว้ในแหล่งที่มาของข้อมูล ส่วนการพิจารณาตัวแปรที่ต้องการได้อาศัยการพิจารณาจากค่าที่ประเมินไว้โดยสูตรเศรษฐมิติทางการศึกษาของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ว่าประกอบขึ้นจากข้อมูลเบื้องต้นอะไรบ้าง แล้วสร้างตารางสำหรับเก็บข้อมูลเบื้องต้นที่ต้องการทั้งหมด

2. ขั้นดำเนินการ เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลจำนวนนักเรียนของโรงเรียนทหารและตำรวจ จึงต้องใช้หนังสือรับรองในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย โดยได้ทำหนังสือยื่นขอหน่วยงานที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรง ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือดีพอสมควร ข้อมูลจำนวนนักเรียนจากสถานศึกษาในระบบทั้งของรัฐและเอกชน และสถานศึกษา เสริมระบบการศึกษาของรัฐ ใช้จากเอกสารข้อมูลของหน่วยงานนั้นหรือจากทะเบียนของสถานศึกษาโดยตรง สำหรับข้อมูลด้านเศรษฐกิจและกำลังคน ใช้ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยเป็นผู้พิจารณาและคัดลอกด้วยตนเองทั้งสิ้น

3. ชั้นแก้ปัญหา ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมขาดความสมบูรณ์และครบถ้วน โดยมีสาเหตุต่าง ๆ กันดังนี้

3.1 ข้อมูลขาดหายในบางปี สถานศึกษาหรือหน่วยงานสถิติบางแห่งการ จัดเก็บข้อมูล ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่ และเห็นความสำคัญเท่าที่ควร จึงทำให้สถิติ ในบางปีขาดหายไป นับเป็นสิ่งที่สร้างความยุ่งยากและความกังวลใจแก่ผู้วิจัย ในแง่ที่ ต้องกล่าวถึงความผิดพลาดของผลการวิจัย การแก้ปัญหาในเรื่องนี้จึงต้องกระทำโดยการใช้ เทคนิคทางสถิติ ซึ่งได้ใช้การประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายไปโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Least Square Method)

3.2 ข้อมูลไม่จำแนกหรือจำแนกไว้ไม่ตรงกับความต้องการ ในกรณีนี้การ จะใช้ข้อมูลนั้นโดยตรงกระทำไม่ได้ ผู้วิจัยจำเป็นจะต้องพิจารณาคัดแปลงข้อมูลให้ใกล้เคียง และถูกต้อง กับที่ความต้องการมากที่สุด (ดูรายละเอียดในภาคผนวก) ซึ่งก็ได้รับคำแนะนำจาก ผู้รู้วาทะทำได้และจำเป็นต้องหาวิธีการทำซึ่งให้คำตอบที่น่าพอใจ เมื่อไม่สามารถหาข้อมูลที่ ถูกต้องและตรงมาได้แน่นอนแล้ว นอกจากนี้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลของหน่วยงานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลก็นับว่าเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะถ้ารู้ ความต้องการ ของผู้ใช้ การเก็บรวบรวมก็สามารถสนองได้ตรงกับความต้องการมากขึ้น

3.3 ข้อมูลขาดความเที่ยง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ข้อมูล ประเภทเดียวกันที่รวบรวมมาจาก 2 หน่วยงานมีค่าไม่ตรงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความ ผิดพลาดในการให้และการใช้ข้อมูล นับว่าเป็นเรื่องที่สร้างความไม่ถูกต้องให้แก่หน่วยงาน วางแผนได้มาก ผู้วิจัยจึงพิจารณาใช้ข้อมูลจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นหลัก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมประกอบด้วย ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษาและ ด้านกำลังคนของประเทศ ได้แยกวิเคราะห์ในแต่ละด้าน (ดังรายละเอียดในภาคผนวก) ให้สามารถเปรียบเทียบกันกับข้อมูลจากการคาดคะเน แล้วได้สังเคราะห์ข้อมูลทั้งสามด้าน

เข้าด้วยกัน เพื่อพิจารณาสัมพันธ์ภาพที่เกิดจากข้อมูลทั้งหมด โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ทำการเปรียบเทียบมวลรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศตามสาขาเศรษฐกิจจากการคาดคะเนตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทบต้นกับมวลรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศตามสาขาเศรษฐกิจที่ปรากฏจริง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ถึง 2519 กล่าวคือ

1.1 เปรียบเทียบมวลรวมผลิตภัณฑ์ในประเทศที่คาดคะเนกับที่ปรากฏจริง โดยหาอัตราร้อยละของความแตกต่างและแสดงแนวโน้มของความแตกต่างด้วยกราฟเส้น

1.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญการแจกแจงของข้อมูลสองชุด (Test for distribution) โดยการทดสอบสารูปสนธิ (Goodness-of-fit test) ซึ่งใช้สูตร¹

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

เมื่อ χ^2 คือการแจกแจงแบบไคสแควร์ (chi-Square distribution)

O คือความถี่จากการสังเกต (Observed frequencies)

E คือความถี่ตามที่คาดหวัง (Expected frequencies)

ถ้าค่า χ^2 ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่า χ^2 จากตารางที่ระดับนัยสำคัญ α

และ $df = k-1$ จะยอมรับสมมติฐาน $H_0 : O_i = E_i$ ซึ่งสรุปผลได้ว่าความถี่จากการสังเกตเหมาะสมกับความถี่ที่คาดหวัง หรือข้อมูลทั้งสองชุดมีการแจกแจงไม่แตกต่างกัน

ถ้าค่า χ^2 ที่คำนวณได้มากกว่าค่า χ^2 จากตารางที่ระดับนัยสำคัญ α และ $df = k-1$ จะปฏิเสธสมมติฐาน $H_0 : O_i = E_i$ ซึ่งสรุปผลได้ว่าความถี่จากการสังเกต

¹Taro Yamane, Statistics: An introductory analysis, 2d ed. (New York: Happer & Row, 1967), pp. 617-618.

ไม่เหมาะสมกับความถี่ที่คาดหวัง หรือข้อมูลทั้งสองชุดมีการแจกแจงแตกต่างกัน

2. ข้อมูลค่านักกำลังคน ทำการเปรียบเทียบสัดส่วนกำลังคนในแต่ละระดับการศึกษา และสาขาเศรษฐกิจที่คาดคะเนไว้กับที่ปรากฏจริง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 ถึง 2519 กล่าวคือ

2.1 เปรียบเทียบสัดส่วนกำลังคน โดยหาอัตราร้อยละของความแตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบสัดส่วนกำลังคน โดยจำนวนสัดส่วนร้อยละและแสดงแนวโน้มของความแตกต่างด้วยกราฟเส้น

2.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญการแจกแจงของข้อมูล โดยการทดสอบสารูปสถิติ ซึ่งใช้สูตร¹

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(O_i - E_i)^2}{E_i}$$

3. ข้อมูลด้านการศึกษา ทำการเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่คาดคะเนกับที่ปรากฏจริง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 ถึง 2519 กล่าวคือ

3.1 เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันการศึกษา ณ จุดสิ้นปีการศึกษา 2514, 2519 โดยหาอัตราร้อยละของความแตกต่าง

3.2 เปรียบเทียบจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2515 ถึง 2519 โดยหาอัตราร้อยละของความแตกต่าง

4. การหาค่าสัมประสิทธิ์ของสูตรเศรษฐกิจทางการศึกษาแบบสาขาเศรษฐกิจชั้นใหม่ โดยการแทนค่าตัวแปร ณ จุดสิ้นปีการศึกษา 2514 และ 2519

¹Ibid.